

Vergaderjaar 2006–2007

30 885 V

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2006 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikel 1 (uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begrotingsstaat van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor het jaar 2006 te wijzigen. De in die begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Buitenlandse Zaken,
B. R. Bot

De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
A. M. A. van Ardenne-van der Hoeven

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer

Door middel van het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld hoofdstuk V (Buitenlandse Zaken) van de begroting van uitgaven en ontvangsten van het Rijk voor het jaar 2006 respectievelijk met EUR 504,2 mln. en met EUR 69,9 mln. te verhogen. Deze mutaties betreffen wijzigingen die ook in de Najaarsnota zijn verwerkt.

In paragraaf 2.1 worden de belangrijkste mutaties gepresenteerd die zich voordoen op de beleidsartikelen. In paragraaf 2.2 worden de mutaties op de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) gepresenteerd en in paragraaf 2.3. is een overzicht opgenomen van alle mutaties die zich voordoen op de afzonderlijke beleidsartikelen en van de nieuwe standen alsmede een toelichting daarop.

2. Het beleid

2.1 Belangrijkste mutaties

In de hieronder volgende tabel volgt een overzicht van majeure wijzigingen ten opzichte van de stand van de begroting 2006 van het Ministerie van Buitenlandse Zaken na de eerste supplettoire wetswijziging, gevolgd door een toelichting per mutatie. Alleen de beleidsrelevante mutaties zijn in het overzicht opgenomen.

Artikel	Omschrijving	Uitgaven
1	Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging mensenrechten	- 6,6
2	Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur	107,8
3	Versterkte Europese samenwerking	262,5
4	Meer welvaart en minder armoede	22,3
5	Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling	130,6
6	Beschermd en verbeterd milieu	3,1
7	Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer	5,8
8	Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland	1,9

(in EUR mln.)

Artikel 1: Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging mensenrechten

De verlaging op dit artikel is onder andere het gevolg van lagere uitgaven in 2006 voor de huisvesting van het Internationaal Strafhof en lagere uitgaven aan het Vredespaleis.

Artikel 2: Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur

De verhoging op dit artikel hangt vooral samen met een ophoging van het noodhulpbudget voor onder andere een extra bijdrage aan CERF en voor de crises in de Democratische Republiek Congo, de Hoorn van Afrika, Libanon en Sudan. Ook de uitgaven aan wederopbouw zijn verhoogd, ten behoeve van met name Yogyakarta, Darfur (Sudan) en Afghanistan.

Artikel 3: Versterkte Europese samenwerking

De verhoging op dit artikel is met name een gevolg van verhoging van de Nederlandse afdrachten aan de EU.

Artikel 4: Meer welvaart en minder armoede

De verhoging van dit artikel wordt vloeit onder andere voort uit additionele (incidentele) macrosteun, extra uitgaven voor *International Finance Corporation* (IFC) vanwege een verdubbeling van het Partnerschap-programma, en bijdragen aan de *UN Advisors Group on Inclusive Financial Sectors* en het CBI. Het budget voor Nederlandse Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden NV (FMO) wordt met EUR 13,4 mln. neerwaarts bijgesteld vanwege een vertraging bij de ontwikkeling van een instrument dat een bijdrage levert aan de ontwikkeling van lokale kapitaalmarkten.

Artikel 5: Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling

De uitgaven op dit artikel stijgen aanzienlijk, door een extra bijdrage van EUR 100 mln. aan het *Fast Track Initiative* (basis onderwijs), verhoogde uitgaven voor hoger onderwijs en onderzoek, alsmede de ondersteuning van een speciaal programma van UNICEF ten behoeve van kinderen die door de aids-pandemie wees zijn geworden. Ook worden de bijdragen aan het GFATM en GAVI verhoogd.

Artikel 6: Beschermd en verbeterd milieu

De stijging op dit artikel is een saldo van een aantal verhogingen en verlagingen. Verhoogde uitgaven betreffen een nieuw regionaal milieuprogramma in de Westelijke Balkan en verhoogde uitgaven voor de GEF. Verder worden voor de doelstelling om 50 miljoen mensen aan schoon drinkwater en sanitaire voorzieningen te helpen de landenprogramma's van onder andere Benin en Tanzania aanzienlijk verhoogd. Een aantal bilaterale programma's ondervindt vertraging.

Artikel 7: Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer

De verhoging op dit artikel is met name een gevolg van een hoger dan verwachte instroom van asielzoekers, waardoor de toerekening van directe kosten voor de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit DAC-landen wordt verhoogd.

Artikel 8: Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland

De verhoging op dit artikel wordt met name veroorzaakt door extra uitgaven van het Programma Ondersteuning Buitenland Beleid (POBB) (stabiliteitsbevorderende projecten in OVSE-kader in Zuid-Ossetië/Kaukasus; *civil society* ondersteuning in Kazachstan en dialoog met de Arabische Wereld) en hogere uitgaven ten behoeve van voorlichting over Europa.

Toerekening EKI

Op basis van de meest recente inschatting ten aanzien van de voorziene EKI-kwijtschelding in 2006 wordt de raming van de EKI-toerekening met EUR 226 mln. verlaagd.

2.2 De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS)

De omvang van de HGIS, die is gedefinieerd als het saldo van HGIS-uitgaven en HGIS-ontvangsten, is sinds de Voorjaarsnota 2006 afgenomen met EUR 14,4 mln. In de hierna volgende tabellen zijn de wijzigingen in uitgaven en ontvangsten uitgesplitst in de tijd.

**Wijzigingen in HGIS-uitgaven en -ontvangsten vanaf Voorjaarsnota 2006
(bedragen x € 1 mln)**

	Totaal	Wv. ODA
Uitgaven VJN 2006	5 936,0	4 396,6
<i>mutatie MJN 2007 (vermoedelijke uitkomsten 2006)</i>	<i>91,1</i>	<i>86,2</i>
<i>mutatie NJN 2006</i>	<i>- 72,9</i>	<i>0,0</i>
Totaal mutaties	18,2	86,2
Uitgaven NJN 2006	5 954,2	4 482,7
		Totaal
Ontvangsten VJN 2006		109,1
<i>mutatie MJN (vermoedelijke uitkomsten 2006)</i>		<i>0,0</i>
<i>mutatie NJN 2006</i>		<i>32,5</i>
Totaal mutaties		32,5
Ontvangsten NJN 2006		141,7

De wijzigingen in de omvang van de HGIS als geheel en in het ODA-deel in het bijzonder zijn in het volgende overzicht gespecificeerd naar oorzaak.

Oorzaken afname HGIS vanaf Voorjaarsnota 2006 (bedragen x € 1 mln)

	Totaal	Wv. ODA
Bijstellingen BNP (ODA) en prijscomponent BBP (non-ODA)	90,4	86,2
Overboekingen van/naar HGIS	- 1,1	
Verwachte onderuitputting	- 103,7	
Totaal	- 14,4	86,2

Tegenover bijstellingen als gevolg van wijzigingen in de ramingen voor het BNP en de prijscomponent van het BBP staan overboekingen uit de HGIS en een verwachte onderuitputting op de HGIS.

Er wordt thans een onderuitputting van EUR 65 mln. verwacht bij Buitenlandse Zaken, onder meer door vertraagde uitgaven voor de huisvesting van het Internationaal Strafhof en het Vredespaleis, het Matra-programma en de bevordering van lokale kapitaalmarkten. Ook vallen onder meer de uitgaven voor het MATRA-programma, de rentesubsidies NIO, de bevordering van lokale kapitaalmarkten en de apparaatsuitgaven lager uit. Verder is er sprake van een meevaller als gevolg van ontvangsten uit de verkoop van onroerend goed. Daarnaast is sprake van een kasvertraging ter grootte van EUR 13,5 mln. bij de uitgaven voor het *Clean Development Mechanism (CDM)* op de begroting van VROM en een kasvertraging van EUR 3,5 mln. bij het programma Partners voor Water op de begroting van VenW. Tot slot is er circa EUR 20 mln. van de ruimte op de HGIS/non-ODA-reserve (voorziening voor loon-, prijs- en koersontwikkeling en onvoorzien) niet gebruikt. De verwachte onderuitputting wordt in beginsel mee genomen in de eindejaarsmarge naar 2007 en latere jaren.

Beleidsartikel 1: Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging mensenrechten

Beleidsartikel 1 Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging mensenrechten Bedragen in EUR 1000	Stand ontwerp- begroting 2006	Stand 1e suppletore begroting 2006	Mutaties 2e suppletore begroting 2006	Stand 2e supple- tore begroting 2006
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
Verplichtingen	71 333	102 682	- 16 333	86 349
Uitgaven:				
Programma-uitgaven totaal	70 958	89 724	- 6 614	83 110
1.1 Internationale rechtsorde	32 003	37 400	- 52	37 348
1.2 Mensenrechten	27 606	35 375	- 776	34 599
1.3 Internationale juridische instellingen	11 349	16 949	- 5 786	11 163

1. Verplichtingen

De neerwaartse mutatie van de verplichtingen betreft een saldo van lagere uitgaven voor de tijdelijke huisvesting van het Internationaal Strafhof en het Vredespaleis en een verhoging van het verplichtingen-budget voor mensenrechten, in verband met een structureel hogere algemene bijdrage aan OHCHR en een bijdrage aan het *Voluntary trustfund for the victims of torture*.

1.1 Internationale rechtsorde

De verlaging van de uitgaven is het gevolg van onder andere een verlaging van de uitgaven voor de Carnegiestichting (BTW-teruggave) en een verhoging van de uitgaven voor de verbouwing van het VN-hoofdkantoor.

1.2 Mensenrechten

Deze verlaging wordt voornamelijk veroorzaakt door de vertraging in de uitvoering van de Faciliteit Strategische Activiteiten voor Mensenrechten (FSA), onder andere in Irak en Kazachstan.

1.3 Internationale juridische instellingen

De verlaging in de uitgaven van EUR 5,8 mln. is het gevolg van vertraging in de uitgaven voor de tijdelijke huisvesting van het Internationaal Strafhof en de internationale architectenselectie ten behoeve van de permanente huisvesting.

Beleidsartikel 2: Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur

Beleidsartikel 2 Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur Bedragen in EUR 1000	Stand ontwerp- begroting 2006	Stand 1e suppletore begroting 2006	Mutaties 2e suppletore begroting 2006	Stand 2e supple- tore begroting 2006
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
Verplichtingen	666 662	694 450	188 606	883 056
Uitgaven:				
Programma-uitgaven totaal	668 395	763 492	107 810	871 302
2.1 Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	14 023	13 007	63	13 070
2.2 Bestrijding internationaal terrorisme		0	0	0
2.3 Non-proliferatie en ontwapening	8 319	8 538	0	8 538
2.4 Conventionele wapenbeheersing		0	0	0
2.5 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	266 958	302 034	38 457	340 491
2.6 Humanitaire hulpverlening	224 488	274 598	67 190	341 788
2.7 Goed bestuur	154 607	165 315	100	165 415
2.8 Het bevorderen van energievoorzieningszekerheid				
2.9 Grotere veiligheid door strijd tegen milieugr.			2 000	2 000
Ontvangsten	224	224	0	224
2.10 Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	135	135	0	135
2.70 Humanitaire hulpverlening	89	89	0	89

1. Verplichtingen

De mutaties in de verplichtingen hangen voor het grootste deel samen met de uitgavenmutaties, onder andere een hogere bijdrage aan Afghanistan, enkele technische overhevelingen, nieuwe verplichtingen voor wederopbouw na de aardbeving in Yogyakarta en voor wederopbouw in Sudan. Het verplichtingenbudget wordt ook verhoogd voor noodhulp. Tenslotte vindt verhoging plaats van een aantal landenprogramma's voor goed bestuur, onder andere in Macedonië, Bolivia en Tanzania.

2.1 Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid

De verhoging op dit artikel is het gevolg van een hogere Navo-bijdrage (EUR 37 000) en hogere kosten voor de Navo-nieuwbouw (EUR 26 000).

2.5 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing

De verhoging van de uitgaven is een saldo en wordt onder andere veroorzaakt door een bijdrage ten behoeve van de wederopbouw na de aardbeving in Yogyakarta, de wederopbouw in Darfur/Sudan, een verhoging van de bijdragen aan verschillende fondsen in Afghanistan, een technische overheveling van 2.7 naar 2.5 voor bijdrage aan een Trust Fund voor de Palestijnse Gebieden en vanuit 4.2 voor wederopbouw in Burundi. Het budget voor het Stabiliteitsfonds wordt met EUR 1,9 mln. verlaagd in verband met verwachte lagere uitgaven. Tenslotte zullen de uitgaven voor het *Multidonor Trust Fund* in Zuid Sudan lager uitvallen vanwege vertraagde uitvoering van de geplande activiteiten.

2.6 Humanitaire hulpverlening

De uitgaven voor noodhulp worden met EUR 75 mln. verhoogd, onder andere voor een extra bijdrage aan het *Central Emergency Response Fund* (CERF) en voor de crises in de Democratische Republiek Congo, de Hoorn van Afrika, Libanon en Sudan. Daarnaast vindt een technische verlaging plaats van EUR 7,8 mln. samenhangend met de administratieve verwerking van de amendementen Koenders/Samsom over Rwanda en Uganda.

2.7 Goed bestuur

De uitgaven worden per saldo verhoogd. De uitgaven voor ambassadeprogramma's in de partnerlanden worden neerwaarts bijgesteld als gevolg van vertraagde programma's in onder andere Albanië, Bangla-

desh, Burkina Faso, Ghana, Indonesië en Suriname. In Afghanistan, Bolivia, Pakistan, en Tanzania wordt het ambassade-programma verhoogd. Er vindt een technische overheveling plaats naar artikel 2.5 voor de Palestijnse Gebieden. Verder is er een neerwaartse mutatie van EUR 1,9 mln. door vertraging in de uitvoering van het Matra Projecten-programma en het Matra Opleidingsprogramma. Daarnaast vinden enkele additionele uitgaven plaats onder andere voor de verkiezingen in DR Congo, een Trust Fund met UNDP, en bevoorschotting van het NIMD op basis van de nieuwe subsidie.

2.9 Grotere veiligheid door strijd tegen milieudegradatie

De verhoging met EUR 2 mln. is bestemd voor een regionaal milieu-programma in het Grote- Merengebied ten behoeve van de stabiliteit in deze regio.

Beleidsartikel 3: Versterkte Europese samenwerking

Beleidsartikel 3 Versterkte Europese samenwerking Bedragen in EUR 1000	Stand ontwerp- begroting 2006	Stand 1e suppletore begroting 2006	Mutaties 2e suppletore begroting 2006	Stand 2e supple- tore begroting 2006
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
Verplichtingen	6 871 438	7 556 062	269 817	7 825 879
Uitgaven:				
Programma-uitgaven totaal	7 023 323	6 615 517	262 531	6 878 048
3.1 Nederlandse afdrachten aan de EU	6 851 767	6 443 592	269 744	6 713 336
3.2 Ondersteuning bij pre- en postaccessie	10 100	11 806	1 066	12 872
3.3 Europees ontwikkelingsfonds	150 071	147 726	- 8 352	139 374
3.4 Nederlandse positie in de EU	3 385	3 385	73	3 458
3.5 Raad van Europa	8 000	9 008	0	9 008
Ontvangsten	494 793	472 233	69 934	542 167
3.10 Perceptiekostenvergoedingen	494 793	472 233	69 934	542 167
3.40 Restitutie Raad van Europa	0	0	0	0

1. Verplichtingen

De opwaartse mutatie hangt samen met de Nederlandse afdrachten aan de EU.

3.1 Nederlandse afdrachten aan de EU

De opwaartse mutatie wordt veroorzaakt door een aantal verschillende elementen. De belangrijkste zijn een opwaartse aanpassing van de door Nederland geïnde landbouwheffingen (op basis van realisatiecijfers) en een verhoging van de BNI-afdracht als gevolg van herberekening van begrotingen uit eerdere jaren (gevolg opwaartse revisie van het Nederlandse BNI).

3.2 Ondersteuning bij pre- en postaccessie

De verhoging op dit artikel is het gevolg van een intensivering van het Matra programma voor Europese samenwerking.

3.3 Europees ontwikkelingsfonds

Op basis van nieuwe ramingen van de Europese Commissie is de Nederlandse bijdrage aan het EOF voor 2006 verlaagd.

3.4 Nederlandse positie in de EU

De verhoging op dit artikel is met name het gevolg van een hogere bijdrage aan de Benelux.

3.10 Perceptiekostenvergoedingen

De perceptiekostenvergoedingen bedragen 25% van de door Nederland

geïnde «traditionele eigen middelen» (landbouwheffingen en invoer-rechten). In lijn met de omhoog bijgestelde waarde voor de afdracht van landbouwheffingen is de perceptiekostenvergoeding die Nederland zelf behoudt ook gestegen ten opzichte van de eerste suppletore begroting.

Beleidsartikel 4: Meer welvaart en minder armoede

Beleidsartikel 4 Meer welvaart en minder armoede Bedragen in EUR 1000	Stand ontwerp- begroting 2006	Stand 1e suppletore begroting 2006	Mutaties 2e suppletore begroting 2006	Stand 2e supple- tore begroting 2006
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
Verplichtingen	493 308	1 109 439	1 153 958	2 263 397
Uitgaven:				
Programma-uitgaven totaal	713 781	755 319	22 319	777 638
4.1 Handels- en financieel systeem	63 157	62 225	- 22 909	39 316
4.2 Armoedevermindering	273 974	310 939	81 019	391 958
4.3 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	351 604	357 909	- 38 345	319 564
4.4 Kwaliteit en effectiviteit ontwikkelingssamenwerking	19 771	18 971	2 229	21 200
4.5 Nederlandse handels- en investeringsbevordering	5 275	5 275	325	5 600
Ontvangsten	14 594	32 737	0	32 737
4.10 Ontvangsten tijdelijke financiering NIO en restituties	14 594	32 737	0	32 737

1. Verplichtingen

De grote verhoging van de verplichtingen op dit artikel wordt met name veroorzaakt door een nieuwe langjarige jarige verplichting van EUR 950 mln voor het *Multilateral Debt Relief Initiative*. Dit initiatief is gericht op het kwijtschelden van de uitstaande schulden IDA en AfDF van een groep van 19 landen. Verder is er onder meer een verhoging van (incidentele) macrosteun in enkele landen en een meerjarige bijdrage aan het Massif Fonds bij de FMO. Tenslotte vinden enkele neerwaartse mutaties plaats voor activiteiten op het gebied van ondernemingsklimaat in partnerlanden en een technische correctie voor het MOL-fonds bij de FMO.

4.1 Handels- en financieel systeem

De verlaging op dit subartikel wordt grotendeels veroorzaakt door de lagere rentestand en een afname van de leningenportefeuille van de NIO.

4.2 Armoedevermindering

De verhoging van de uitgaven is een saldo. De *European Bank for Reconstruction and Development* (EBRD) ontvangt een bijdrage voor een infrastructuurfonds. Een aantal landen, zoals Burkina Faso, Moldavië, Tanzania en Vietnam, ontvangt extra (incidentele) macrosteun. In sommige landen wordt dit jaar geen of minder macrosteun verleend, zoals in Bolivia, Macedonië en Nicaragua. Een geplande bijdrage aan een Wereldbank Trust Fund voor Burundi is overgeheveld naar artikel 2.5. De bijdrage aan GAVI is overgeheveld naar artikel 5.5. Daarnaast geeft een aantal ambassades middelen voor de afbouw en exit uit sectoren terug, is een bijdrage aan het *African Capacity Building Foundation* verdragd, en zal minder aan schuldverlichting worden uitgegeven in 2006 dan voorzien. Daarnaast worden de uitgaven op dit subartikel beïnvloed door het gebruikelijk parkeer karakter van dit artikel.

4.3 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden

De daling van de uitgaven wordt met name veroorzaakt door lagere uitgaven via de FMO. Een nieuw fonds bij de FMO (Massif Fonds) is dit jaar gestart, maar de opzet ervan is vertraagd. Ook wordt het budget voor de FMO met EUR 13,4 mln. neerwaarts bijgesteld vanwege een vertraging bij de ontwikkeling van een instrument dat een bijdrage levert aan de ontwikkeling van lokale kapitaalmarkten. Daarnaast worden de uitgaven

voor TMF naar beneden bijgesteld met EUR 5,3 mln. vanwege lagere liquiditeitsbehoeftes en vertragingen bij de ontvangst van rapportages. De uitgaven voor IFC stijgen met EUR 4,8 mln. vanwege een verdubbeling van het Partnerschapprogramma. Er wordt een meerjarige bijdrage gegeven aan de UN Advisors Group on Inclusive Financial Sectors en de uitgaven van het CBI zijn structureel verhoogd. Tenslotte is een aantal programma's op de ambassades vertraagd, zoals in Bangladesh (vertraging van rurale elektrificatie project), Bolivia (vanwege turbulente politieke omstandigheden), en Macedonië (vanwege verkiezingen en langdurige coalitieonderhandelingen).

4.4 Kwaliteit en effectiviteit ontwikkelingssamenwerking

De stijging hangt samen met een aanpassing van het kasritme van het Assistent-Deskundigen programma en lagere wachtgelden voor OS-deskundigen.

4.5 Nederlandse handels- en investeringsbevordering

De verhoging op dit artikel is het gevolg van een intensivering van de handels- en investeringsbevordering.

Beleidsartikel 5: Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling

Beleidsartikel 5 Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling Bedragen in EUR 1000	Stand ontwerp- begroting 2006	Stand 1e suppletore begroting 2006	Mutaties 2e suppletore begroting 2006	Stand 2e supple- tore begroting 2006
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
Verplichtingen	3 059 079	4 063 256	884 672	4 947 928
Uitgaven:				
Programma-uitgaven totaal	1 422 337	1 443 669	130 558	1 574 227
5.1 Onderwijs	335 143	335 143	78 920	414 063
5.2 Kennisontwikkeling	116 258	116 258	6 000	122 258
5.3 Gender	3 060	3 720	- 644	3 076
5.4 HIV/Aids	246 987	254 071	15 851	269 922
5.5 Reproductieve gezondheid	95 074	103 877	30 043	133 920
5.6 Participatie civil society	625 815	630 600	388	630 988

1. Verplichtingen

De verplichtingen op dit artikel nemen toe met EUR 884,6 mln. Voor onderwijs is er een verhoging voor de intensivering van het EFA/FTI programma en enkele mutaties in de landenprogramma's. De verplichtingen voor HIV/Aids en gezondheidszorg worden aanzienlijke verhoogd onder andere ten behoeve van het meerjarige *Health Insurance Fund* (een verzekeringsstelsel), een subsidiekader voor publiek private partnerschappen voor produktontwikkeling van medicijnen, de verhoging van het Partnership programma met de WHO, extra bijdrage voor een programma ten behoeve van aidswezen via UNICEF, en structureel hogere bijdragen aan het GFATM en GAVI. Ook de verplichtingen voor het maatschappelijk middenveld nemen toe, met name door een nieuwe subsidie aan SNV.

5.1 Onderwijs

De uitgaven voor onderwijs stijgen met EUR 78,9 mln. onder andere vanwege de extra bijdrage van EUR 100 mln. aan het *Fast Track Initiative* gezien de voorspoedige voortgang hiervan en de financieringsbehoefte. Via dit programma worden onderwijsprogramma's in tal van landen ondersteund. De uitgaven door een aantal ambassades worden neerwaarts bijgesteld, onder andere in Bolivia (politieke situatie), Ghana (schoolvoedselprogramma), Indonesië (lange onderhandelingen met Wereldbank), Macedonië (lagere liquiditeitsprognose Wereldbank) en

Pakistan (vertraagde opzet van het nieuwe onderwijsprogramma). Daarnaast worden lagere uitgaven voorzien voor het Partnerschapprogramma met de ILO als gevolg van het feit dat de ILO-landenprogramma's later dan gepland aanvagen. Tenslotte leiden de lagere liquiditeitsprognoses van TMF-ontvangende organisaties tot een daling van de uitgaven.

5.2 Kennisontwikkeling

De uitgaven voor hoger onderwijs en onderzoek stijgen de komende jaren aanzienlijk. In 2006 worden de uitgaven reeds verhoogd met EUR 6 mln, waarvan EUR 4,8 mln. zal worden ingezet via bestaande programma's: *Netherlands Programme for the Institutional Strenghtening of Post-Secondary Education and Training Capacity* (NPT), het *Netherlands Fellowship Programme* (NFP) en het *South South Cooperation Programme between International Institutes* (SII). De resterende middelen (EUR 1,2 mln.) zijn bestemd voor het programma Onderzoek en Innovatie.

5.3 Gender

De uitgaven zijn verlaagd als gevolg van lagere bestedingen door enkele TMF-organisaties.

5.4 HIV/AIDS

De verhoging is een saldo. Het *Global Fund to Fight Aids, TB and Malaria* ontvangt structureel een extra bijdrage van EUR 15 mln. Een speciaal programma van UNICEF ten behoeve van kinderen die ten gevolge van de aids пандemie wees zijn geworden wordt gesteund met EUR 5 mln. en het Partnerschapprogramma met de WHO is verhoogd. Tenslotte zijn de uitgaven voor HIV/Aids in enkele landenprogramma's achter gebleven vanwege vertraging in de uitvoering en vond er een technische overheveling plaats naar artikel 5.5.

5.5 Reproductieve gezondheid

De uitgaven voor reproductieve gezondheid stijgen aanzienlijk als gevolg van een structurele extra bijdrage aan GAVI (EUR 20 mln.). Tevens wordt het programma in Ethiopië met EUR 1,4 mln. geïntensiveerd. Tenslotte wordt een aantal activiteiten overgeheveld van de artikelen 4.2 en 5.4 naar artikel 5.5.

5.6 Participatie civil society

De verhoging op dit subartikel betreft een verhoging van de subsidie aan de SNV (EUR 1,4 mln.) en een verlaging van de uitgaven voor het aflopende communicatieprogramma (EUR 1 mln.).

Beleidsartikel 6: Beschermd en verbeterd milieu

Beleidsartikel 6 Beter beschermd milieu en verbeterd milieu Bedragen in EUR 1000	Stand ontwerp-begroting 2006	Stand 1e suppletore begroting 2006	Mutaties 2e suppletore begroting 2006	Stand 2e suppletore begroting 2006
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
Verplichtingen	300 277	578 500	340 967	919 467
Uitgaven:				
Programma-uitgaven totaal	340 326	353 288	3 146	356 434
6.1 Milieu en water	253 651	245 057	- 2 473	242 584
6.2 Water en stedelijke ontwikkeling	86 675	108 231	5 619	113 850

1. Verplichtingen

De verplichtingen op dit artikel worden verhoogd met EUR 340 mln. De intensiveringen zijn onder andere een gevolg van de intensiveringen ten behoeve van de doelstellingen voor energie en voor drinkwater en sanitaire voorzieningen. Zo wordt er EUR 70 mln. gecommitteerd voor het

energiefonds bij FMO en 10 mln. voor het SNV Biogas programma. In het kader van drinkwater en sanitaire voorzieningen worden de programma's in onder andere Tanzania en Benin geïntensiveerd. Verder worden verplichtingen aangegaan voor het GEF en voor bevoorschotting van het MFS.

6.1 Milieu en water

De verlaging wordt onder andere veroorzaakt door vertraging in de uitvoering van een aantal bilaterale landenprogramma's, onder andere in Ghana (bosbouwprojecten), Guatemala (herziene liquiditeitsplanning), Suriname (vertraging in de opstart van het sectorfonds Milieu), en Vietnam (vertraging multidonorfonds bossen). Er vond een intensivering plaats ten behoeve van een regionaal milieuprogramma in de Westelijke Balkan. De partnerschapprogramma's met UNEP en FAO zijn verlaagd vanwege het niet doorgaan van een geplande bijdragen aan deze organisaties. De uitgaven voor GEF worden verhoogd op basis van liquiditeitsbehoefte bij de GEF. Tenslotte worden enkele organisaties bevoorschot die onder MFS subsidie hebben toegekend gekregen.

6.2 Water en stedelijke ontwikkeling

De totale uitgaven voor water en stedelijke ontwikkeling laten een stijging zien (EUR 5,6 mln.). Deze stijging is een saldo van een aantal mutaties. De uitgaven in 2006 voor de doelstelling om 50 miljoen mensen aan schoon drinkwater en sanitatie te helpen in 2015 zijn verhoogd met EUR 13,1 mln, onder andere door de start van programma's in Benin en Tanzania. De uitgave voor water dalen in 2006 mede vanwege een vertraging in enkele bilaterale landenprogramma's, zoals Egypte, Indonesië, Mozambique en Vietnam. Daarnaast worden enkele nieuwe MFS-organisaties bevoorschot.

Beleidsartikel 7: Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer

Beleidsartikel 7 Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van personenverkeer Bedragen in EUR 1000	Stand ontwerp- begroting 2006	Stand 1e suppletore begroting 2006	Mutaties 2e suppletore begroting 2006	Stand 2e supple- tore begroting 2006
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
Verplichtingen	122 879	100 532	5 764	106 296
Uitgaven:				
Programma-uitgaven totaal	122 879	100 532	5 764	106 296
7.1 Consulaire dienstverlening	11 502	14 111	- 436	13 675
7.2 Vreemdelingenbeleid	111 377	86 421	6 200	92 621
Ontvangsten	27 001	21 371	0	21 371
7.10 Consulaire dienstverlening	27 001	21 371	0	21 371

1. Verplichtingen

De mutatie hangt samen met de mutaties in de kasbudgetten.

7.1 Consulaire dienstverlening

De verlaging op dit artikel is een saldo van een verhoging (EUR 0,7 mln.) voor de evacuatie van Nederlanders uit Libanon en een verlaging (EUR 1,1 mln.) vanwege een vertraging in de ontwikkeling van een consulaire informatiesysteem.

7.2 Vreemdelingenbeleid

De instroom van asielzoekers is hoger dan verwacht waardoor de toerekening aan ODA van directe kosten voor eerstejaarsopvang van asielzoekers uit DAC-landen wordt verhoogd met EUR 8,1 mln. Daarnaast vindt er een

verlaging plaats (EUR 1,9 mln.), onder meer doordat er minder verificatieverzoeken werden ontvangen.

Beleidsartikel 8: Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland

Beleidsartikel 8 Versterkt cultureel profiel en beeldvorming in en buiten Nederland Bedragen in EUR 1000	Stand ontwerp- begroting 2006	Stand 1e suppletore begroting 2006	Mutaties 2e suppletore begroting 2006	Stand 2e supple- tore begroting 2006
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
Verplichtingen	137 348	141 084	42 578	183 662
Uitgaven:				
Programma-uitgaven totaal	73 663	86 833	1 916	88 749
8.1 Nederlandse cultuur	13 080	16 071	403	16 474
8.2 Cultureel erfgoed	4 411	5 461	0	5 461
8.3 Draagvlak Nederlands buitenlands beleid	56 172	65 301	1 513	66 814
8.4 Vestigingsklimaat internationale organisaties in Nederland	0	0	0	0
Ontvangsten	755	755	0	755
8.10 Doorberekening Defensie diversen	755	755	0	755

1. Verplichtingen

De verhoging van de verplichtingen op dit artikel zijn met name het gevolg van een nieuw aangegane verplichting met de NCDO en een verhoging van het Programma Ondersteuning Buitenland Beleid (EUR 1,0 mln.).

8.1 Nederlandse cultuur

De verhoging van het artikel is het gevolg van een intensivering van bijdragen aan instituten.

8.3 Draagvlak Nederlands buitenlands beleid

De mutatie op dit artikel is een saldo van een verlaging van de uitgaven voor onder andere de voorlichting op het terrein van ontwikkelingssamenwerking, een verhoging van het POBB (stabiliteitsbevorderende projecten in OVSE-kader in Zuid-Ossetië/Kaukasus; *civil society* ondersteuning in Kazachstan en dialoog met de Arabische Wereld) en hogere uitgaven ten behoeve van voorlichting over Europa.

D. TOELICHTING NIET-BELEIDSARTIKELEN

Niet-Beleidsartikel 10: Nominaal en onvoorzien

Artikel 10 Nominaal en onvoorzien Bedragen in EUR 1000	Stand ontwerp- begroting 2006	Stand 1e suppletore begroting 2006	Mutaties 2e suppletore begroting 2006	Stand 2e supple- tore begroting 2006
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
Verplichtingen	81 586	55 978	- 15 898	40 080
Uitgaven:	81 586	55 978	- 15 898	40 080
Nominaal en onvoorzien	81 586	55 978	- 15 898	40 080

De verlaging met EUR 15,9 mln. is een saldo van enkele kleine verhogingen op grond van hogere ramingen voor de prijscomponent van het BNP en een afboeking van een deel van de resterende niet-gebruikte middelen.

Niet-Beleidsartikel 11: Algemeen

Artikel 11 Algemeen Bedragen in EUR 1000	Stand ontwerp- begroting 2006	Stand 1e suppletore begroting 2006	Mutaties 2e suppletore begroting 2006	Stand 2e supple- tore begroting 2006
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
Verplichtingen	648 912	674 183	- 16 913	657 270
Uitgaven:	656 334	678 510	- 7 363	671 147
Apparaatsuitgaven	656 334	678 510	- 7 363	671 147
Ontvangsten	50 833	50 833	0	50 833
Diverse ontvangsten	50 833	50 833	0	50 833
Koersverschillen	0	0	0	0

1. Verplichtingen

De neerwaartse mutatie is het gevolg van een vertraging in de opstart van een aantal omvangrijke investeringsprojecten.

Uitgaven: Apparaatsuitgaven

Het artikel voor apparaatsuitgaven wordt per saldo verlaagd. Een opwaartse mutatie is het gevolg van meevallende ontvangsten uit de verkoop van onroerend goed in het buitenland (EUR 26 mln) en neerwaartse mutatie (EUR 33 mln.) is het gevolg van vertraging in een aantal omvangrijke investeringsprojecten zoals de invoering van biometrie op de vertegenwoordigingen in het buitenland en digitalisering van de archieven. Ook een aantal bouwkundige investeringen zal dit jaar niet meer uitgevoerd kunnen worden.